

“No patim una crisi, patim una estafa”

Cayo Lara és el coordinador general d'Esquerra Unida des de novembre del 2008. Portaveu de la coalició al Congrés espanyol, en aquesta entrevista es mostra igualment crític amb el PSOE i el PP. Defensa la creació d'una banca pública i assegura tenir la recepta perquè l'estat espanyol cree tres milions i mig de llocs de feina, amb un salari mínim de 1.100 euros.

Fa l'efecte que, amb vós, Esquerra Unida torna una mica als seus orígens, a les etapes de Gerardo Iglesias i de Julio Anguita, com si els anys de Gaspar Llamazares hagueren estat un parèntesi.

—Cada organització té el seu temps, i el temps que vivim tampoc no s'assembla gens als anteriors. Siga com siga, a Esquerra Unida, el novembre del 2008 vam fer una aposta per tal de cohesionar-nos i d'evitar la ruptura. La societat, que ara vol alguna cosa diferent, ens fa més confiança. Estem més ben situats que no abans, per tant.

—**Heu passat de dos diputats a onze, al Congrés, però durant la campanya electoral va fer una crida “als votants socialistes descontents”. El PSOE en va perdre vora 4.300.000, però IU tan sols va guanyar-ne uns 730.000. Això no és ni un de cada cinc.**

—Una part dels votants socialistes del 2008 se n'ha anat cap al PP, una altra cap a UPyD i una altra cap a nosaltres. I un milió i mig, si fa no fa, s'han quedat a casa perquè no han trobat ningú que els faci el pes.

—**S'entén que és un vot d'esquerreres però crític, aquest. Per què no hi heu fet un mos més gran, doncs? El 7% és el sostre de l'esquerra més ortodoxa?**

—A molta gent encara li costa de capir que la crisi l'ha generada la dreta. Trobe a faltar més ideologització, n'hi ha força menys que els anys de la transició. De fet, resulta cridaner que votants socialistes del 2008 hagen optat pel PP ara que som en plena crisi. Deu ser perquè el partit que abans ens governava aplicava receptes neoliberals... Les mateixes receptes que ara aplica el PP i que no faran sinó acréixer encara més la desocupació. No és l'esquerra, que està en crisi; la crisi és de les polítiques de dreta i dels partits que les han fetes seues. Cal fer molta pedagogia i recuperar-los, fer-los veure que la solució és l'esquerra.

—**L'esclat del moviment del 15M fou providencial, per al vostre partit.**

—La nostra gent en forma part, no viuen a Mart! De fet, algunes de les seues reivindicacions són les que nosaltres ja fa anys que brandem, com per exemple la reforma de la llei electoral. Tot plegat, per tant, no ha comportat cap augment significatiu del nostre vot, però s'ha de reconèixer la presa de consciència de persones que, tres anys enrere, no feien

política ni acudien a les places a parlar-ne. Una de les frases més conegudes d'aquest moviment, la de "no ens representen!", anava adreçada sobretot al PP i al PSOE, però també a nosaltres, ni que fora de passada, cosa que em sembla una mica injust. No ha estat tan decisiu com podíem imaginar, però, i la prova més evident són els més de deu milions de vots del PP.

—**Hi ha paral·lelismes entre l'executiva federal d'Esquerra Unida i el primer govern de Mariano Rajoy. En el primer cas, només 6 dels 22 membres són dones: el 27%. I en el segon, només quatre de catorze: el 28%. Amb un agreujant, i és que els vostres estatuts regulen la paritat, cosa que a l'executiu estatal no passa.**

—Bé, les nostres llistes electorals sí que ho són, de paritàries. Pel que fa als òrgans d'Esquerra Unida, els coordinadors territorials són membres nats del consell polític i de la presidència executiva: si dels 17 que hi ha, 14 són homes, això no pots canviar-ho. Amb tot, tenim la voluntat decidida d'augmentar la presència de les dones a la nostra executiva federal, per bé que el percentatge de militants masculins encara és sensiblement més elevat.

—**Alguns sectors conservadors es planyen perquè el gabinet de Rajoy i les primeres mesures preses no són neoliberals, sinó socialdemòcrates.**

—Són molt de dretes, aquests de què parlem! Fixeu-vos que Aznar va assistir a la presa de possessió del ministre d'Economia [Luis de Guindos], un dels més importants. Però més enllà de les persones, importen les mesures, i en aquest sentit no podem ser optimistes, malgrat que el primer conjunt de mesures —el del 30 de desembre— incloguera alguna pinzellada socialdemòcrata, com ara la reforma de l'IRPF, embolcallada d'una progressivitat fictícia: de cada cinc euros que es recaptaran de més ara, quatre provindran de les rendes del treball i només un del capital. Ara bé, tot i la pujada dels impostos que va dir que no faria i que ha descontentat alguns, el fet més greu és la retallada de 18.900 milions en la inversió que ja ha aprovat, els més de 30.000 que hi ha a la cantonada i, sobretot, la reforma laboral que ens caurà ben prompte.

—**Aquesta reforma —per què Rajoy ja ha convocat una vaga general— serà de màxims i es retocarà a posteriori**

“Caldria haver reconvertit les caixes en una banca pública, amb suport de l'ICO”

amb els sindicats?

—Depèn de la resposta social que hi haja. És clar que la majoria del PP [186 diputats, deu més que la majoria absoluta] és aclaparadora, però si la resposta social i sindical és dura, potser reconsideraran algunes de les posicions extremadament neoliberals que ara defensen.

—**Una de les primeres decisions de Rajoy ha estat la congelació del salari mínim interprofessional, que continua essent de 641 euros. Vosaltres, a la campanya, proposàveu d'augmentar-lo fins a 1.100. De quina manera?**

—Val a dir que només aspiràvem a situar el salari mínim allà on recomana la Carta Social Europea, és a dir, al 60% del salari mitjà de la Unió, i en un període de quatre anys. I val a dir, també, que el Partit Socialista no havia fet els deures, perquè havien promès de fixar-lo en 800 euros i es van quedar lluny. No és demagògic dir-ho, però: a França, que la tenim al costat, el salari mínim és de 1.300 euros. Espanya només té dos països de la UE per sota, en aquest rànquing. A més, fins i tot la dreta ha conclòs que patim una crisi de la demanda; si la classe treballadora ha perdut poder adquisitiu i no incrementa la despesa, les empreses tanquen. Cada cop que es jubilen treballadors públics que no se substitueixen; cada cop que s'augmenta la jornada laboral a l'administració pública, hi ha menys treballadors; cada cop que es congelen els seus salaris, gasten menys; cada cop que es fa menys inversió pública, hi ha més crisi... Tot plegat cal combatre-ho amb un creixement del salari. S'ha dut a terme una transferència molt important

“L'esquerra sempre ha topat amb les fronteres, és universal”

de les rendes del treball a les del capital. No patim una crisi, patim una estafa.

—**Una de les peticions més reiterades de la patronal és justament la contrària: abaixar els sous.**

—Qui demana això, va ben errat. Haurien de dir que la prioritat ha de ser la inversió en R+D+I, en comptes del totxo i l'especulació, a fi de trobar un model productiu diferent. A Espanya hi ha una dada molt reveladora: la taxa de desocupats al sud és del 30%, i al nord, del 12,6%. On s'ha defensat la innovació industrial i tecnològica hi ha bastants menys desocupats que no on han apostat més per la construcció.

—**Una altra bandera d'Esquerra Unida és la creació d'una banca pública. La gestió de les caixes públiques no és un precedent encoratjador...**

—N'hi ha que volen més mercat i n'hi ha que volem més estat. Els mercats no creen escoles i hospitals, ho fan els estats mitjançant uns impostos justos. En crear-se les caixes, l'objectiu era el desenvolupament de les zones on havien arrelat. Sé molt bé que al País Valencià moltes famílies, quan tenien un fill, la primera cosa que feien era obrir-li una llibreta a la caixa del poble. La perversió d'aquest esperit va començar el dia que les caixes es posaren a jugar a l'especulació, com els bancs. I n'hi ha que hi han jugat més que no unes altres: per exemple, la CAM, que va invertir 360 milions a l'operació del *Pocero* a Seseña [Toledo]. Bancaixa i Caja Castilla - la Mancha van fer igual, i per això mateix hem de matar la gallina dels ous d'or. Són entitats que també han donat suport a projectes inconsistents, com ara els aeroports de Castelló de la Plana i de Ciudad Real. Caldria haver-les reconvertides en una banca pública, amb la col·laboració de l'ICO, perquè el crèdit arribara a moltes petites i mitjanes empreses.

—**Defenseu que no es destruesca cap lloc d'ocupació públic, però a moltes autonomies l'administració ha esdevingut un focus de nepotisme...**

—Potser hi ha hagut excessos, sí, i caldria corregir-los. Un dels principis de l'esquerra ha de ser l'austeritat, i fa temps que els ingressos ordinaris no quadren amb les despeses. Però alerta, perquè alguns volen aprofitar l'avinentesa per a reduir el poder de les comunitats i recentralitzar l'estat. Nosaltres ens hi oposarem de ple, no en tingueu cap

dubte. Ens neguem a desmuntar l'estat autònom per la insensatesa d'uns irresponsables que aprovaven pressupostos sense atendre l'enfonsament dels ingressos d'un estat que feia unes previsions forassenyades, massa optimistes. Sobretot perquè l'esclat de la bombolla immobiliària i la defiscalització de la hisenda pública, a causa de les rebaixes impositives dels governs d'Aznar i de Rodríguez Zapatero, han aprimat els fons de l'estat. Les autonomies s'han endeutat moltíssim. Catalunya i el País Valencià en són bona mostra.

—Havíeu promès de crear tres milions i mig de llocs de feina en cas de guanyar les eleccions. Esteban González Pons en va prometre tres i s'ha quedat sense ministeri. És utòpic? Es pot fer sense reactivar la construcció? Ens cal un *Pocerito*, ni que siga?

—González Pons va matisar que era una "aspiració"; per a nosaltres, era una determinació. I no, no ens cal cap *Pocerito*. Del 2005 al 2007, a Espanya van fer-se uns 800.000 habitatges l'any, una autèntica bogeria. Ens en calien, a tot estirar, uns 250.000 l'any, i la gran majoria protegits i de lloguer. Per contra, només el 95% ho eren, de protegits, i els privats es van vendre molt cars, un dels motius que ens han dut a la situació present. Per a generar ocupació, nosaltres havíem defensat una inversió de 40.000 milions en tres anys, a fi d'impulsar la reforma d'habitatges —que avui és una font d'economia submergida—, i també la millora de l'educació, de la sanitat, l'increment de les energies renovables, reforestar les àrees rurals amb la plantació d'1,5 milions d'arbres... Era un pla sòlid, triennal, que gairebé equivalia als més de 42.000 milions l'any que les empreses defrauden a Hisenda.

—Una de les demandes marca de la casa d'Esquerra Unida és la reforma de la llei electoral, un repte que ja us va marcar a Castella — la Manxa, sense gaire sort. Teniu més esperances d'èxit, a l'àmbit estatal?

—No, no n'hi tinc, per bé que en aquest cas comptem amb el suport d'unes altres formacions amb representació, com ara UPyD... Curiosament, Rosa Díez no volia reformar-la quan era al PSOE, el partit causant de la majoria absoluta del PP, que té 186 diputats quan n'hauria de tenir únicament 166, el 44% dels escons, si l'espanyol fora un sistema pur.

—Demaneu un sistema pur?

—Seria la primera de les opcions, la més democràtica de totes, amb una sola circumscripció i que implicaria reformar la Constitució. La segona possibilitat és elaborar una llei d'àmbit autònom, en què cada autonomia aportaria tants diputats depenent de la població. I la tercera opció seria passar de 350 diputats a 400, amb aquests 50 destinats a un fons de restes provincials. Teníem 350 diputats amb 37 milions d'habitants i en tenim 350 ara que som 47 milions. Però, siga com siga, tenint en compte la situació present de retallades, se'n podria retallar un per cada província per a aconseguir els tres del fons de les restes. L'informe que el govern de Zapatero va demanar al Consell d'Estat recomanava de passar a 400 diputats i de canviar la llei d'Hondt per la de Sainte-Laguë o per la de Hare.

—Respecte a ETA, la posició d'Esquerra Unida també dista bastant de la del PP i la del PSOE.

—ETA ha de dissoldre's i redactar el comunicat que tothom espera. Ara, l'es-

tat hauria de tenir un gest d'humanitat; no amb qui ha assassinat, però sí amb les seues famílies. Prop del meu poble hi ha la presó d'Herrera de la Mancha, on hi ha empresonats membres d'ETA que les seues famílies visiten després d'haver fet dotze hores amb cotxe. Alguns han mort en accidents, per cert. És a dir, caldria un gest d'humanitat i de generositat de part de l'estat, sobretot perquè es poden fer moltes passes sense incomplir la llei... Penseu en aquells presos amb malalties greus, també. ETA ha de demanar perdó i el govern ha d'eliminar la llei de partits, perquè les idees no poden prohibir-se. Des del 1977, que a Espanya convivim víctimes i botxins.

—El PSOE acaba de celebrar el 38è congrés federal. Teníeu cap preferència, entre Alfredo Pérez Rubalcaba i Carme Chacón?

—No. Tots dos eren al consell de ministres que es va limitar a aplicar les polítiques econòmiques que marcava Europa, sense badar boca. No es diferencien en gaire res. De fet, ja han dit que

“El treballador balear té molt més a veure amb el treballador madrileny que no amb l'empresari balear”

treballaran units. Al PSOE no hi ha dos projectes, sinó un de sol.

—Com es recordarà Zapatero d'ací a deu anys o trenta?

—Com la persona que va fer agenollar la democràcia davant els mercats. Més enllà dels avanços socials de la primera legislatura, del Zapatero que no s'aixecava davant la bandera americana al Zapatero que ens dugué a la guerra de Líbia hi ha hagut una evolució clara. En una concessió al govern israelià, també va liquidar la jurisdicció internacional, cosa que avui impediria que Baltasar Garzón jutjara Augusto Pinochet.

—El 25 de març hi haurà eleccions a Andalusia. És impensable que es repetesca l'escenari d'Extremadura, on Esquerra Unida va negar-se a fer un pacte amb el PSOE que hauria impedit l'accés del PP al govern?

—Els companys andalusos ho decidiran, però Extremadura és aigua passada. A Andalusia, la gent demana un canvi, i els ciutadans han d'escollir entre canviar cap a la dreta, amb el PP que ja ens

governa a Espanya, o cap a l'esquerra, però no per un govern que ha aplicat polítiques de dreta que han menat a un 30% de desocupats. Hi anem a totes, les urnes són buides. De sostre, no en tenim. El poder és a les mans dels andalusos. No jutjarem els pactes previs, sinó els programes i les mesures concretes. Si no ens donen poder, no hi haurà canvi.

—Us esperàveu el veredict del cas dels vestits?

—De dubtes, en tenia molts... En jutjar-se independentment del cas Gürtel, i tractant-se d'una comunitat on el PP té el 53% dels vots, això podia passar. Siga com siga, socialment, Francisco Camps ha esdevingut culpable: tothom ha sentit les seues converses amb Álvaro Pérez i què ha dit el sastre [José Tomàs].

—Al País Valencià i a les Balears, el vostre partit ha tingut dues escissions —de nom Iniciativa— que han convergit amb els nacionalistes del Bloc i del PSM. És reconduïble tot plegat, més tard o més prompte? A les Illes us heu quedat fora del Parlament, i a les Corts valencianes ja no sou la tercera força, sinó la quarta...

—El cas balear era peculiar: no defensaven l'estat federal, sinó un projecte nacionalista, una errada ben grossa: si ni tan sols no són capaços d'enfrontar-se amb els estats, com voleu que s'enfronten al poder financer internacional? No es pot identificar un projecte d'esquerres al marge de la resta de les esquerres de l'estat espanyol. No es poden anteposar els territoris als interessos de classe. Això atempta contra la globalització. Què tenen a veure un empresari de Madrid i un treballador de les Balears? No res. Ara, el treballador de les Balears té molt més a veure amb el treballador de Madrid que no amb l'empresari balear. I al País Valencià passa igual: defensem l'autonomia i la descentralització dels territoris que integren aquest estat federal, la idiosincràsia de cadascun; les llengües i cultures diverses... Però no podem bastir una esquerra alternativa si no ho fem de manera unida. S'equivoquen els qui articulen projectes nacionalistes de mires estretes. L'esquerra sempre ha topat amb les fronteres, és universal.

—La unificació sembla difícil.

—Les ferides, hi són. Caldrà bastant temps per a guarir-les, i la solució haurà

El detall

“Me'l va donar el 23 de novembre passat el mecànic de davant de casa, de part d'un veí que milita a CCOO. I ha estat premonitori: el PP acaba de congelar el salari mínim!”, exclama Cayo Lara, impulsu i transparent com és, quan li demanen pel quadre que penja al seu despatx al Congrés dels Diputats: un tros de pa emmarcat en què es pot llegir “Próximo salario mínimo, si lo permitimos.” Lara, agricultor comunista que va impulsar el sindicat COAG i que fou dotze anys alcalde del seu poble —Argamasilla de Alba (Ciudad Real)—, accedí el 2000 a la coordinació general d'Esquerra Unida de Castilla —la Manxa, on s'estigué fins el 2008 i es féu famós combatent l'especulació urbanística, especialment cridanera a la localitat toledana de Sesena, l'epicentre d'operacions de Francisco Hernando, el Pocero.

de venir de les bases i a partir d'aspectes concrets, no a través de cap acord a les altures. En el cas valencià, el problema de Compromís és que hi ha una pota molt nacionalista i conservadora, homologable a CiU, i una altra d'esquerres que tard o d'hora es desentendran. Amb aquells que creguen en l'esquerra i en l'estat federal, ens hi podrem retrobar.

Victor Maceda